

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
פסח התשפ"ד

בס"ד

חג
פסח
שמח

שאל את הרב

ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א

גליין

29

להצלחת צבא ההגנה לישראל וכוחות הביטחון

שאלה: בליל הסדר אנו עושים הרבה פעולות כדי להשאיר את הילדים ערים. שאלתי היא האם ניתן לקבל את החג מוקדם כמו שיש שעושים כן בשבתות הקיץ? אם כן זה יהיה ממש פתרון טוב בשביל הילדים שהיו ערניים בזמן קיום מצוות 'והגדת לבנך'!

תשובה: אי אפשר להתחיל את ליל הסדר לפני צאת הכוכבים. והטעם: ליל הסדר מתחיל בקידוש, והקידוש צריך להיות בזמן הראוי לסעודה, ואכילת המצה הוקשה לקורבן הפסח, וקורבן הפסח אינו נאכל אלא בלילה. ועוד שכוס הקידוש היא הכוס הראשונה של ד' כוסות, וכל מצוות ליל הסדר נגזרות אחר מצוות האכילה ומצוות ההגדה, ואי אפשר לקיימן מבעוד יום. אך אפשר להתפלל תפילת ערבית מבעוד יום (כולל אמירת ההלל) ובצאת הכוכבים מיד להתחיל את ליל הסדר, וכך יוכלו להרוויח כמעט שעה מהזמן הרגיל. אולם יש לשים לב לשתי נקודות חשובות:

א) אי אפשר להתפלל מנחה אחרי פלג המנחה, וערבית לפני צאת הכוכבים - זה שני דברים שסותרים אחד את השני, ולכן אני מציע להתפלל מנחה גדולה (ויש שכתבו שבערב פסח טוב לכתחילה להתפלל מנחה גדולה כי היו מקדימים להקריב את קרבן התמיד של בין הערביים) ואחר כך להתפלל ערבית לפני צאת הכוכבים. או לארגן מנחה סמוך לפלג המנחה, וערבית לאחר פלג המנחה כמו שנוהגים לעשות במניינים המוקדמים בשבתות הקיץ.

ב) כאשר מתפללים לפני צאת הכוכבים לא יוצאים ידי חובת מצוות קריאת שמע, ויש לחזור ולקרוא קריאת שמע שוב לאחר צאת הכוכבים, ומאחר וליל הסדר הוא לילה עמוס, ויש לחשוש שישכח לשוב ולקרוא קריאת שמע, לכן צריך לאחר צאת הכוכבים, קודם הקידוש, לקרוא קריאת שמע ורק אז לקדש (והרי בכל מקרה אי אפשר להתחיל סעודה קודם קריאת שמע), ואם כן יוצא שיש להוסיף במקרה כזה עוד סימן אחד לסימנים של ליל הסדר - קריאת שמע, קדש ורחץ, וכו'.

באגדה

חג הפסח נקרא כך על שם שהקב"ה פסח על הפתחים של בני ישראל בליל יציאת מצרים. ושמעתי פעם רמזון חסידי יפה, שהנה בני ישראל במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה ולא היו ראויים לגאולה מצד מעלתם, אבל הקב"ה גאל אותם שלא לפי מעלתם. והנה בדרך כלל הקב"ה מבקש מאיתנו שנעשה מצדנו צעד אחד קטן לשוב בתשובה, והוא כבר יעזור לנו בשאר הדרך, וכפי שאומרים חז"ל: 'פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם'. אבל בזמן יציאת מצרים הקב"ה וויתר לנו אפילו על הצעד הקטן, הוא פסח על הפתח, על הפתח של 'כפתחו של מחט', ופתח לנו פתח גדול לעבר גאולת מצרים וקבלת התורה וכניסה לארץ ישראל. בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל בעז"ה במהרה בימינו!

וורט ושוולן החג

ראש הכולל הרב צבי ליכט שליט"א

כתוב בתורה בסוף פ' בא "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי מצרים" וזהו מצות ספור יציאת מצרים. וכתב על זה ספר החינוך כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו וכו' והוא אות ומופת גמור בחידוש העולם וכי יש אלוהי קדמון ובידו לשנות את הכל בכל זמן מהזמנים כמו שעשה במצרים ששינה את טבעי העולם בשבילנו ועשה לנו אותות ומופתים גדולים ועצומים.

וראיתי בספר "שיח יהודה" שכתב שבדרך כלל קניית ולימוד ההלכות וההנהגות וההשקפות מקומם הוא בבית המדרש והדבר נעשה ע"י רב לתלמיד ואילו בפסח נצטוונו שכל ספור יציאת מצרים ולימוד הלכות פסח נעשה ע"י לימוד והנחלת הדברים ע"י אב לבן ובשעת הסעודה.

ובאר את הדבר שאמנם בית המדרש הוא המקום המיועד והמקודש ללימוד התורה ולהנחלת המורשת שלנו. אבל הדבר עלול להתפרש שיש עסקים רוחניים שמקומם הוא בבית המדרש אבל עסקי הטבע והעולם אינם שייכים לעניין, ובאה התורה ללימדה אותנו שבלי הסדר יחווה האדם היהודי שיסודות התורה והדת הם חלק מהחיים הטבעיים שלו ויש בזה ללמד שלא רק במקום המקדש ובבית המדרש אנו עובדים את ה' אבל בביתנו נתנהג ככל העולה על רוחנו אלא עבודת ה' מקיפה אותנו בשכבינו ובקומנו.

ובאמת חג הפסח מטרנו הוא להעביר את המסורת שלנו מאב לבן.

ואנו רואים שזהו החג היחיד שבו אנו שומעים שכך נהגו אצלנו ואת זה אכלו אצלנו ואת זה לא נהגו אצלנו.

In memory of Natan Dovid ben Tzvi z"l

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel

Pesach 5784

Issue 29

חג
פסח
שמח

Each of the Jewish festivals carries a unique avodah, job, for us to do and achieve. The festival of Shavuot is all about our receiving the Torah at Mt. Sinai. Sukkot is about acknowledging Hashem's presence in nature, for we celebrate Sukkot in the winter after having brought in the wheat for the coming year. It is a time to thank Hashem for the physical and financial blessings He has given us.

Pesach is our national festival when we acknowledge Hashem as King and ruler of the world, who possesses the capabilities to create miracles and to alter the course of nature for those He wishes to. Our job on Pesach is to thank Hashem for the miracles He has performed for us, primarily to our ancestors in Egypt, but to us as well, for in every generation evil people rise up to annihilate us, and Hashem protects us and saves us from their plans.

Until today, it was hard to really internalize this idea. Of course, we lift the wine every year on Seder night, singing the song of "Vehi She'amda" to the tune of Shwekey or the like. It is hard because we were born and raised after the Holocaust, either in America, England, South Africa etc. We were fortunate to grow up with physical prosperity, peace and tranquility, and freedom of religion.

Who among us ever truly felt the threat of annihilation as a people and as individuals?

Those of us who lived in Israel during the Gulf War remember the anxiety of running to our sealed rooms to await the Scud missiles from Iraq, but they were sent as individual launches and not as barrages. I remember the fear of the impending attacks and the euphoria when the war ended Purim of 1991.

Those who live in the Gaza envelope have felt the fear of annihilation for years and have been victim to terrible barrages of rockets, culminating in the tragedy of October 7th.

But last week's launch of hundreds of drones and ballistic missiles from Iran, an arch enemy vowed to destroy us, created a fear that gripped the entire nation, from Kiryat Shemona to Eilat. It was a fear and a threat that left no one feeling safe. The missiles from Iran could have G-d forbid, destroyed many many cities throughout Eretz Yisrael and the toll could have been catastrophic! We went to sleep on Motzei Shabbat, not knowing what we would wake up to or if we would wake up, G-d forbid. Yet we all rose on Sunday morning with the realization that less than a handful of the hundreds of missiles and drones launched at us

Tzafun

There is an ancient custom to hide the Afikomen at the early stages of the Seder. At the end of the meal portion of the Seder, either the father or the children go looking for the Afikomen, the hidden piece of matzah, to be eaten before Birkat Hamazon. The author of the Haggadah refers to the Afikomen as Tzafun, the Hidden one. In some homes, the father hides the Afikomen and the children go searching for it, hoping to get a prize from their father for finding it. In other homes, it is the children who "steal" the afikomen from under their father's nose, and they hide it, forcing their father to go searching for it. Whatever your custom is, it is the highlight of the Seder. What is the message behind this ritual that makes it the high point of the Seder?

even landed in Israel! It is clear that Hashem, using our Iron Dome system together with our allies, fended off this existential threat with 100 percent success.

Hamas over the recent months and years, has sent barrages of missiles that are far less advanced, and yet often some get through and cause damage or loss of life. Now Iran has sent hundreds of its cutting edge weapons to Israel in a barrage never before seen over Israeli skies and practically none fall in!! This is not a hidden miracle that we can chalk up to primitive weapons guidance systems; this is an open miracle of the most amazing kind! Hashem has shown us how He protects us and will not let Amalek destroy us.

This coming Seder night, we can all sing "Vehi She'amda" with a concentration and feeling we have never experienced before!

We read in the Hagaddah that in every generation, we have to feel and behave as if we ourselves came out of Egypt. This has always been the most difficult challenge to work on at the Seder. How can we feel as if we left Egypt? Egypt is a story that happened over 2500 years ago! We try to enact the story of the Exodus from Egypt, making t theatrical to draw ourselves and our children into the story, all for one purpose! To try and reach a level where we feel that we were privileged to leave Egypt, that **we** transitioned from slaves to free men, that this is not some nostalgic story that we tell over to remind ourselves of what happened to our people long ago.

This Pesach, Hashem has redeemed us in the most literal sense. The Hagaddah speaks to us this year in a way as never before. The lines we read apply to us! "In every generation they rise up to destroy you but Hashem saves you from them." That's us! "If Hashem hadn't taken us out of Egypt, we would still be slaves to Paraoh." That's us! Had Hashem not stepped in and delivered us, we would be slaves to all of the Muslim world that threatens to devour us.

When Hashem took us out of Egypt, He acquired us as his loyal servants forever. When Hashem redeemed us from the servitude of Egypt, we became indebted to His servitude. A servant never goes free. He either serves the Rasha, the wicked, the evil forces in the world, or He serves Hashem, goodness, and holiness. Hashem redeemed us from Iran's missiles on the sixth, "vav", Nissan. Vav symbolizes connection. Hashem performed nissim, miracles on the sixth of the month of miracles, thereby forming a stronger connection with His loyal servants who only wish to serve Him with righteousness and with unity.

The Afikomen represents Hashem Himself! Hashem throughout the year, decided to go into hiding for we were not worthy of having an upfront and revealed relationship with Him. The main objective on Seder night is to find Hashem in our lives. By appreciating and by savoring every miracle Hashem did for us, with is accentuated by the Dayyeinu song in the Haggadah, we grow to appreciate every single wonder Hashem did for us in and out of Egypt. By dwelling on past miracles, we can now focus on the miracles we see everyday in our daily lives. If we have used the Haggadah properly, we are rewarded with finding the Afikomen! We have found Hashem and He is awesome!

Bitter or Sweet

RAV AHARON RABI

We have four cups, four baruchs, four matzot (after we break the middle one), four sons and four questions. The number four is emphasised because of the four expressions of redemption that are mentioned in the four verses.

The truth however is that the four questions are only one. Why are we eating on this night, only matza - the poor man's bread, and maror - feeling the bitter times, yet at the same time we are dipping our food like the rich and reclining like the royal?

A similar contrast.

How can the matza, the poor man's bread, be the symbol that we raise at the end of maggid "matza zu" to show our hasty exit to freedom?

One answer is that in order to fully appreciate the redemption we must first put ourselves in the position of the pain & misery that was. Another answer is that Pesach night is the time to commemorate the past, apply it to the present and prepare for the future. It is a bittersweet time where on the one hand we have experienced salvation and on the other hand we are still here in galut.

This is the life of a Jew believing in the world to come while living in this world, accepting and hoping all at the same time. May we be strengthened on this night to learn how to blend the two together and see the final redemption speedily in our day.

The Blood Sport Rabbi Itamar Gibli

ברת The only two positive מצוות that a person gets the penalty of for not performing, are קרבן פסח - to bring the pesach offering, and ברית מילה - to circumsize. Why are these מצוות so severe to bring upon a person the penalty of ברת - to be cut off from the Jewish people?

Am israel were given two מצוות to merit the redemption from מצרים, the מצווה of פסח and מילה. What is so special about these מצוות that awarded us with מצרים?

We say in the Shabbos prayer באמת may you purify our hearts to serve you with truth. If the heart is pure, is it not obvious that our service will be with truth? What is truth adding to the pure heart?

Explains the Vilna Gaon that השם includes two parts. control over the body- to channel our earthly desires according to the תורה, and control over the brain- to know the existence of G-d. In reality a person can gain mastery over his body, but can have false beliefs, or one can have the right beliefs, but not mastery over his body.

That is why we pray וטהר לבנו let our hearts be pure to gain control over our body, באמת to direct the service of the body to the right source.

We all belong here

RAV A.A. MANDELBAUM

The Gemara (Pesachim 116a) tells us that when we tell our children the story of the exodus from Egypt on Seder night, it should be done by "beginning with the negative and ending with praise". That is why we mention that our forefathers originally served idolatry, later to be servants to Pharaoh, and only then recognized Hashem. Clearly, Chazal felt that the correct way to pass on the tradition and history of our nation to the next generation, is by giving them an unabridged version, not ignoring the sad parts that go along with it.

But why? Wouldn't it be more attractive to "smooth it over a bit" and tell our children the happy ending, leaving out the difficult parts? After all, the point is to be inspirational and show the straight and narrow path to follow! Why give a bad example? Several explanations have been given to understand why this detail is necessary. Many early commentaries explain that the whole purpose of telling the story of our salvation is in order to increase the praise of God, who cared for us and saved us despite our being on such a low spiritual level. The lower we were, the greater the praise for Hashem!

Alternatively, the Maharsha explains that a reminder of our negative past, prevents us from becoming arrogant and walking around with our noses in the air, which is so essential for being good Jews.

I would like to suggest yet another explanation. Often, as a person grows and improves in his avodat Hashem, he may be reminded of his "not so perfect" past, and become discouraged. "Maybe, I can't be so great?" or "After all I've done, do I really belong here?" Sometimes one might feel that to reach spiritual heights, you had to have been a straight "A" student with a perfect record.

Our sages are teaching us that this is a terrible mistake. Everyone, no matter his past, has it within himself to upgrade and build a better relationship with Hashem. On this night, as we tell our story of faith and strength, teaching the foundations and roots of Judaism, that is precisely the time to let our children be aware of how we began. The Haggaddah emphasizes our negative start to show, that no matter who you are, no matter where you've been, you will always be accepted. True, you may have been brought up with a different background, you may have botched things up earlier in life, but Hey!, so did our ancestors, and look how they turned out!

May we all merit to utilize this special night to bring out our true potential and become all that we can be.

The mitzva of ברית מילה symbolizes control over the body, designating it to השם. עבודת השם And the mitzva of פסח קרבן symbolizes control over the brain, recognizing the miracles of השם.

That is why in order to leave מצרים we were given these two מצוות as an agreement to devote our hearts and minds to השם. And that is why whoever does not perform these מצוות is cut off from the Jewish people, as they are the basis of השם.

We say in the hagada that before השם took us out of egypt ואראך i saw you immersed in bloods, which are the blood of פסח and מילה. Some explain the word מתבוססת בדמייך a foundation. These מצוות are the foundation of a Jew, and in their merit i will grant you with life.

ונבל לומר שתפקידו של האבא ליצור חיבור ואגודה בין הנכד לסבא ובכך להמשיך את שרשרת המסורת עד יציאת מצרים וקבלת התורה במעמד הר סיני. ומובן היטב מדוע דוקא במצוה זו מצינו את הייחודיות שכנגד ארבעה בנים דברה תורה, כיון שעיקר המצוה אינה "אמירה" לחלל הבית ושהילד ישמע, אלא המצוה "לאגוד" את הבן אל עם ישראל, ואת זה כמובן צריך לקיים בהתאמה וברמה שמתאימה לבן השומע יותר מאשר לאבא המספר.

וממשיך בעל ההגדה ומספר שחכמי ישראל וביניהם רבי אלעזר בן עזריה ישבו וסיפרו עד עלות השחר שהגיע זמן קריאת שמע, ולכאורה הרי שיטת רבי אלעזר בן עזריה שמצות ההגדה עד חצות ומדוע המשיך בבחינת "משובח" כל הלילה, וביאר המגיד הנודע ר' יענקלה גלינסקי זצ"ל וסיפר שפעם נסע לדרשה במושבה ליד רחובות ובדרך עברו בין מרחבי שדות מוריקים דשאם וחורשות בהרגשת שלווה, סוסים רעו באחו, ולפתע נבהלו מרעש המכונית והדקפו על שתי הרגליים האחוריות, ולרגע נדמה שנעמדו כ"בני אדם", אולם בחלוף כמה רגעים חזרו לעמוד על ארבע ולכופף ראשם לאכילת העשב, כי "סוס נשאר סוס" ואף אם לרגע היה נדמה שהשתנה אין זה כך.

אולם אנו בני האדם בליל הסדר זוכים להתעוררות והתבוננות בהשגחת ויד השם הנפלאה, ולכן אף כשעבר זמן חצות ממשיכים להתבונן ולהשתעשע בחסדי הבורא וכל המרבה הרי זה משובח.

וגם אנו בימים אלו מתבוננים בניסי והשגחת השי"ת.

"וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות – אמן כן יהי רצון

לכן, אמר רבי דוסא בן הרכינס, על רבי אלעזר בן עזריה אי אפשר לומר 'כמותך ירבו בישראל', כי מה לעשות, לא לכולם יש יחוס. אבל רבי עקיבא, איזה יחוס היה לו? אביו היה גר. אם כן, 'כמותך ירבו בישראל', כי רבי עקיבא יראה לכולם: מי שלומד יודע, ומי שלא לומד לא יודע, אין פרוטקציה!

וזה שאומר כאן ר' אלעזר בן עזריה: "הרי אני" - בא ואומר לך מי אני דבר ראשון: אני בנם של קדושים, הסבא הגדול שלי היה עזרא הסופר, עליו אמרו חז"ל (סנהדרין כא, ב): "ראוי היה עזרא שתנתן תורה על ידו לישראל, אלמלא קדמו משה". דבר שני: הנני עשיר גדול. הגמרא בשבת מספרת, שכל שנה היה רבי אלעזר בן עזריה נותן מעשר בהמה שנים עשר אלף בהמות. כלומר, נולדו לו מאה ועשרים אלף בהמות מדי שנה! דבר שלישי: כשהורידו את רבן גמליאל מהנשיאות וחפשו לו מחליף, את מי מצאו? את ר' אלעזר בן עזריה שהיה אז בחור בן שמונה עשרה. רק הוא היה הראוי להיות המחליף. לא פחות ולא יותר! נכראה שהיה תלמיד חכם גדול מאד. ולא עוד, אומר רבי אלעזר בן עזריה, אלא גם "הרי אני כבן שבעים שנה" - גם מן השמים הסכימו על המניין שלי, והקדוש ברוך הוא עשה נס שזקנו ילבין כדי שיראה מבוגר! ולמרות הכל - "לא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות!" עם כל זה שאני כה גדול, לא זכיתי! "עד שדרשה בן זומא". מי היה בן זומא? בגמרא (סנהדרין יז, ב) מבואר, שכן זומא היה יושב לפני החכמים. הוא לא היה רבי, כי לא זכה להסמך. קראו לו בן זומא, על שם אביו, וממנו כן קבלו. אומר רבי אלעזר בן עזריה: מכאן עלינו ללמוד מהקדוש ברוך הוא הוא זה שמנהל את העולם. הצלחתו של אדם אינה תלויה בקשרים שיש לו וביחוס המשפחתי שלו. הכל תלוי רק ברצון הקדוש ברוך הוא!

כל אחד מאיתנו, מוצא את עצמו בחיים בתקופות של 'מיצרים' אם זה בעניני רוחניות ואם זה בעניני גשמיות, בשלום בית, בחינוך הילדים, בפרנסה או בכל תחום אחר. כולנו רוצים לצאת לחירות ולהיות יהודים יותר טובים, להתפלל יותר טוב, להשקיע יותר זמן בלימוד, להיות בני זוג והורים יותר טובים, להשתחרר מהרגלים לא טובים שלנו, ו'לקחת את עצמינו בידיים'.

אבל משום מה אנחנו משכנעים את עצמנו "שעצם זה שאנחנו רוצים, זה המון" וכרגע אנחנו מחכים שיקרה משהו נוסף שיגרם לנו לעשות עם הרצון הזה משהו. כלומר שמהו חיצוני יניע אותי לפעולה.

ככה חי עבד, שענינו אל אדוניו.

אדם שכוחות אחרים - חיצוניים - שולטים בחייו.

ר' ישראל סלנטר אמר פעם: כולנו רוצים לסיים את הש"ס. אבל בלילה אחד! ואם אפשר אז גם להספיק לישון טוב באותו לילה...

מסיפור יציאת מצרים אנחנו לומדים יסוד אדיר. היחיד שיכול להחליט אם תצא בסוף לחירות מ'מצרים' - הוא אתה בעצמך!!! השי"ת נותן לך את הפתח ואת האפשרות לצאת לחירות ורק אתה תחליט אם אתה קם ויוצא לחירות. או שאתה ממשיך להיות עבד ו'להיקרב במכת חושך'...

אגב - אם אנחנו כאן זה אומר שיש לנו סיכוי גדול להצליח. זה אומר שאנחנו צאצאים של אותו מיעוט שאמר - "כן".

*יעזרנו ה' בזכות ימי הפסח הקדושים לצאת מכל המיצרים שלנו, ברוחניות ובגשמיות, ושנזכה לצאת לחירות עולם בביאת גואל צדק בב"א!

להגיד או לומר?! הרב יעקב נדב

"והגדת לבנך" המצוה המרכזית של ליל הסדר, תקנו לנו חז"ל "ליל סדר" שלם, והכל כדי לקיים את ה"והגדת" כראוי.

ובלשון בעל ההגדה מצוה עלינו "לספר" ביציאת מצרים וכך נקראת מצוה זו "סיפור יציאת מצרים".

הרש"ר הירש בפירושו שואל ומתבונן מדוע כתבה התורה את הציווי בלשון "הגדה" ולא בלשון "אמירה" - מה משמעותה של המילה והציווי בלשון "והגדת"?!

גם יש להתבונן על צורת המילה שלא כתבה התורה "ותגיד לבנך" אלא "והגדת לבנך" שמבטאת את השפעת ההגדה של האבא על הבן ולא רק את עצם העובדה שהאבא אומר את הדברים. ומבאר הרש"ר הירש ביאור יסודי ונפלא.

וכדרכו בקדש בהתבוננות בשרשי ומשמעות כל מילה, הרי שהשרש "גד" משמעותו חיבור באופנים רבים, "גידים" - חיבור הבשר לעצם, "גדוד" - אגודת אנשים. "גדת הנהר" - מקום החיבור בין המים והיבשה. (ויש עוד דוגמאות)

ואם כך הרי שעיקר משמעותה של "ההגדה" היא חיבור וקשירה. טבעה של אגדה שאנשים אכן נמשכים אחריה. ומשום כך קבעו חז"ל שמצוה זו אינה כאמירה בעלמא אלא בצורה של סיפור שעל ידי כך מקיים האבא את מצות "והגדת לבנך" דהיינו "תחבר ותקשור את בנך" אל השרשים של עם ישראל.

מנהל העולם הרב שמואל בלייכנברד

בתחילת ההגדה אנו מזכירים אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא.

המחלוקת בין רבי אלעזר בן עזריה לחכמים היא על הזכרת יציאת מצרים בלילות כל השנה. לפי זה צריך להבין לשם מה הובאה משנה זו כאן בהגדה? וכי יש מישהו הסובר שבלי ליל הסדר אין מצוה לספר ביציאת מצרים? הרי בזה אין מחלוקת כי כתוב מפורש "והגדת לבנך ביום ההוא"?

שמעתי מהגאון רבי יצחק זילברשטיין בשם חמיו הגאון רבי יוסף שלום אלישיב, שבאר כך הרי **מהות ההגדה היא ללמדנו שהקב"ה, הוא המנהיג והמנהל את העולם**. ועל זה מביא בעל ההגדה את דברי רבי אלעזר בן עזריה מדוע?

בגמרא (יבמות טז) מסופר, שפעם הלכו רבי עקיבא רבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע בן חנניה לבקר את רבי דוסא בן הרכינס. "הלכו ועמדו על פתח ביתו. נכנסה שפחתו, אמרה לו: רבי, חכמי ישראל באין אצלך אמר לה: יכנסו, ונכנסו. תפסו לרבי יהושע והושיבהו על מטה של זהב. אמר לו (רבי יהושע בן דוסא) רבי, אמור לתלמידך אחר וישב. אמר לו: מי הוא? רבי אלעזר בן עזריה. אמר: ויש לו בן לעזריה חברנו? קרא עליו המקרא הזה: 'נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם', תפסו והושיבו על מטה של זהב". ממשיך רבי יהושע ואומר: "רבי, אמור לתלמידך אחר וישב, אמר לו: ומי הוא: עקיבא בן יוסף. אמר לו: אתה הוא עקיבא בן יוסף, ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו? שב, בני, שב, כמותך ירבו בישראל".

וכבר עמדו המפרשים על השאלה, מדוע דוקא על רבי עקיבא אמר "כמותך ירבו בישראל", וכי כמו רבי אלעזר בן עזריה, לא טוב שירבו?

ובארנו כך: רבי אלעזר בן עזריה היה דור עשירי לעזרא הסופר. ממילא, כל אחד שהיו אומרים לו: 'נו, תהיה כמו רבי אלעזר בן עזריה', היה טוען: מה, אני?! כיצד יתכן? הרי לי לא היה סבא גדול כעזרא הסופר, אבי היה בן אדם רגיל מן השורה.

יציאה מהמיצרים הרב משה אריאל מרגי

בגלות מצרים עם ישראל הוכה, הורעב והושפל בצורה הקשה ביותר שהיתה בהיסטוריה. עשרות אלפים מתים בכל יום, ילדים מושלכים ליאור, בכל מקום סבל ועינויים.

והנה בא משה שליח האלוקים ובמשך שנה לא משאיר במצרים אבן אחת במקום. הוא מגיע בשליחות ה' ומכה את האימפריה החזקה בעולם בשורה של מופתים שזעזעו את כל מצרים, כשבסופם הוא מציב לבני ישראל דרך אחרת של חיים. חיים בארץ המובטחת בה הם יחיו כעם חופשי מכל נוגש. חיים שהם אדונים לעצמם. אבל בשביל זה הם צריכים ללכת אחריו, ולצאת ממצרים.

וכאן מגיע פרט שקשה מאוד להבין: כמות האנשים שהלכו אחריו בפועל היא סה"כ עשרים אחוז מהעם!!! שאר העם מתו במכת חושך.

לכאורה הדבר משולל כל הבנה, אתם נמצאים בתחתית של התחתית ומישהו מציב לכם דרך מילוט. למה לא לקחת את זה???

שמעתי לבאר בזה: כשמשה אומר והבאתי אתכם אל הארץ, הוא בעצם גם אומר שצריך לעזוב את המוכר והרגיל, ולשנות את הדרך שעם ישראל הורגל בה עד אז, נכון שזה אומר חירות וחופש מעבדות נוראה - אבל זה גם ללכת אל הלא נודע, ורוב האנשים פשוט חוששים לעשות שינוי, גם אם זה אומר להישאר תחת עבודת מצרים.